

GILLEBLADET

Medlemskrift
för Handelsgillet
i Helsingfors rf

Nr 3 • 2019

Full fart mot byggstart

Enhälligt beslut för Handelsgillet
Hotell- och restaurangprojekt
Sida 6

Renässans för spårtrafiken

På en timme till Tammerfors
och Åbo och modifierad
kustbana utreds

Sidorna 8-9

Svårt att svälja

Livsmedel och
alkoholdrycker får
innehålla mer än du tror

Sidorna 14-17

GILLEshoppen

I Gilleshoppen kan du köpa bästsäljaren Bordsvisor på Handelsgillet, Handelsgillet's manschettknappar och slipshållare samt kondoleans- och gratulationsadresser.

Bordsvisor på
Handelsgillet,
20 euro.

Kondoleans- och gratulationsadresser à 15 euro.

Servettkedja
25 euro

Manschettknappar
+ etui 52 euro per
par.

Slipshållare +
etui 17 euro.

Produkterna kan beställas via Handelsgillet's kansli:
annika@handelsgillet.fi eller tfn 09 669 798.

Avhämtas från kansliet.

Du som blivit medlem i Handelsgillet år 2012 eller senare och inte fått den första upplagan av historiken kan avhämta ett exemplar gratis på Gillekansliet.

För övriga och för dig som vill ha flera exemplar finns historiken att köpa på kansliet under kanslitid (vardagar kl. 9–14) till ett pris om 30 euro per exemplar.

Produkterna bör betalas i förväg till Gillets konto

Nordea FI35 2401 1800 0601 12

eller

Aktia FI09 4055 1020 1828 57.

Vänligen skriv i meddelandefältet vilken produkt du köper.

5

Ledaren

Vikten av att äga och sköta sin egen fastighet.

6

Nu startar bygget

Handelsgillet beslutade att bygga hotellrum och lägga tak över innergården.

7

I startgroparna

Hotel F6 väntar på att få slå hål i väggen och komma in i tio nya rum i Gillets gårdsbyggnad.

8

Skenmanövrar med hög prioritet

Trafik- och kommunikationsministeriet planerar nya järnvägssträckningar för 9 miljarder euro. De flesta är intressanta ur ett Helsingforsperspektiv.

10

Häftiga debatter om tefat

Fejknyheter om ufon var vanliga på 1970-talet. Också Gillet debatterade dem. Men efteråt stod alla lika frågande.

12

Gillet grillade meteorologer

Nyckeln till klimatförändringen döljer sig i världshaven.

14

Tillsatser på gott och ont

Läs alltid förteckningen över ingredienser på livsmedelsförpackningarna.

15

Köpmannen ser dig

Kundkortets viktigaste uppgift är att samla information om ditt köpbeteende.

16

Ingen redovisningsskyldighet

Vinproducenterna får använda tiotals tillsatssämnen, men behöver inte uppge vilka de är.

18

Börskolumnen

Satsa på hållbarhet. Det kan ge jämförelsevis bättre avkastning.

19

Litteraturrutan

Annika Hällsten berättar om svårigheter med att skriva om sig själv.

20

Gilleaktuellt

GILLEBLADET

Kommunikationsutskottet 2019:

Ordförande:
Peter Nordling
Medlemmar:
Matts Dumell
Patrik Lindfors

Ansvarig utgivare:
Johan Hjelt

Chefredaktör:
Peter Nordling,
tfn 050 5595 778

Utgivare:
Handelsgillet i Helsingfors r.f.
Kaserngatan 23 A 12
00130 Helsingfors
tfn 09 669 798
info@handelsgillet.fi

Ombrytning:
Oy Nordinfo Ab, Maj-Len Roos

Annonser:
Tilininurkka Ky, Bo Gerkman
PB 89, 02211 Esbo
tfn 0400 449 724
bo.gerkman@tilininurkka.fi

Tryckeri:
Oy Painotalo tt-urex Ab, Borgå
Medlem i Tidskrifternas Förbund.

Utgivningschema 2019:

Nr 1	28.2	deadline 31.1
Nr 2	18.4	deadline 21.3
Nr 3	13.6	deadline 16.5
Nr 4	4.10	deadline 5.9
Nr 5	19.12	deadline 21.11

Pärmfoto: Karl Vilhjälmsen

Reserverat

**Svenska småbruk
och egna hem Ab**

PB 35, 10211 Ingå, Ola Westmansallé 5
tfn (09) 644 761, 0400-477 008
fax (09) 601 262

Oy K-O Nyman Consulting Ab

VVS planering och övervakning
Teuvo Pakkalavägen 4, 00400 Helsingfors
tfn +358 045 806 535

Johan Hjelt

Att äga eller inte äga

Tiden får visa men sannolikt har Handelsgillet genom sitt beslut att sanera sin gårdsfastighet garanterat föreningens fortlevnad för en lång tid framåt. Det gagnar inte endast Handelsgillets medlemmar. I släptåg kommer de målsättningar Handelsgillet har och alla gästande finlandssvenska organisationer med sina målsättningar. Som en gemensam nämnare har vi det svenska språket och det kulturarv som vi tillsammans kan föra vidare.

Projektet har förberetts i flera år. Under resans gång har det ändrat skepnad många gånger och ibland dramatiskt. Det fönster som nu stod öppet med alla sina kombinationer av verksamhet i fastigheten är unikt. Att Handelsgillet i denna situation hade mod att slå till är hedersamt. Fönstret skulle inte ha stått öppet för evigt och hade kanske aldrig öppnats på nytt. Trots goda koncept framtagna av tidigare styrelser har man inte kunnat få ekvationen att gått ihop. Nu stod lyckan styrelsen bi och föreningsmötet välsignade det ambitiösa projektet enhälligt.

Inför det avgörande extra föreningsmötet var utfallet på förhand ovisst. Visserligen hade man under de närmast föregående månaderna fått indikationer om ett brett stöd för att verkställa projektet. Det extra föreningsmötet förlöpte tacksamt konstruktivt med väl förberedda och väl förankrade inlägg. Det var trots allt häpnadsväckande att förslag om alternativa lösningar i praktiken uteblev. Eller kanske det var just beviset på den insikt alla hade, att Handelsgillet inte egentligen hade några alternativ. Gårdsfastighetens saneringsbehov inom en mycket snar framtid var ett givet faktum. Alternativa finansieringsmodeller lyste dessvärre med sin frånvaro. Att Handelsgillet samtidigt till sitt förfogande får både bättre och större utrymmen gör inte saken sämre.

Under diskussionen på det extra föreningsmötet ställdes i alla fall en relevant fråga som gärna kunde ha ventilerats. Frågeställningen har alltid funnits och är också relevant framöver. Frågan löd ungefär: "Måste Handelsgillet över huvudtaget äga gårdsfastigheten på Kaserngatan? Varför inte sälja hela fastigheten och hyra utrymmena för sin verksamhet".

Ett svar försvåras av, att det i praktiken är av stor betydelse om man för sitt eget bruk har en del av sin egen fastighet eller är en vanlig hyresgäst i en främmande fastighet.

Om fastigheten inte sköts så att den hela tiden motsvarar dagens krav hamnar man i en ond spiral. Hyresinkomsterna

dalar stadigt och samtidigt växer reparationskulden för varje dag. Småningom uppstår situationen, att avkastningen på det investerade kapitalet är högre till exempel på en värdepappersportfölj. Med en sådan avkastning skulle man bättre klara av kostnaderna för verksamheten också efter gängse hyror för inhyrda verksamhetsutrymmen. Situationen i en sådan spiral talar med andra ord för en realisering av gårdsfastigheten.

Handsgillets situation har varit, att man med dagens hyresinkomster inte förmått lägga undan pengar för att upprätthålla gårdsfastigheten. En sanering med oförändrat grundkoncept för hyresinkomsterna, hade inte lett till ett större ekonomiskt överskott. Återvändsgränden var ett faktum. Det fanns varken medel eller förestående tilläggsinkomster för att grunda sanera fastigheten. Det nya konceptet ger däremot den nya unika möjligheten att bryta spiralen.

Ett fungerande koncept faller sig naturligt och självklart. Om föreningens kostnader kan anpassas till hyresinkomsterna, så att överskottet ständigt räcker för att hålla fastigheten i skick, fungerar den ekonomiska ekvationen. Med den nu överenskomna omstruktureringen av fastigheten ökar däremot inkomsterna markant. Följden är att Handelsgillet inte behöver ge avkall på sin verksamhet och dessutom samtidigt kan finansiera både den aktuella saneringen och framtida saneringar.

Handsgillets fortbestånd och dess beroende, av att vara ägare eller icke ägare av gårdsfastigheten, är en intressant fråga. Är fastigheten det som bär genom svackor, och är fastigheten en del av föreningens identitet och verksamhetsförutsättningar? Finsk föreningshistoria har säkert intressanta exempel att komma med.

I sammanhanget är det kanske inte helt möjligt att skilja åt ekonomi och verksamhet. Faktum är i alla fall, att tillgångar som värdepapper och byggnader kan gå upp och ner men en tomt i centrum av Helsingfors rubbas inte lätt. Lika klart är, att ett fysiskt brofäste i det absoluta centrum av Helsingfors är bättre att ha än att inte ha. Handelsgillets identitet förknippas helt säkert, åtminstone delvis, med den egna centrumfastigheten från snart hundra år tillbaka. Svaren på överlevnadsfrågan som ägare eller icke ägare låter vänta på sig, men låt oss under tiden sköta vår gårdsfastighet med största omsorg.

Enhälligt beslut om byggprojektet

En hörbar suck av lättnad steg mot festsalens tak när ingen Gillebroder krävde omröstning. Därmed stod det nämligen klart att det extra föreningsmöte enhälligt ställer sig bakom styrelsens förslag för ombyggnad av gårdsbyggnaden och restaurangen.

Per aspera ad astra, genom motgångar mot stjärnorna, är en adekvat sammanfattning av långdansen kring byggprojektet som nu definitivt realiserar. Rivningsarbetena inleds i bästa fall redan den 22 juni, sade en lättad styrelseordförande.

Ännu dagen innan, den 20 maj befarade **Johan Hjelt** att föreningsmötet kan sätta sig på tvären. Det skulle ha sinkat planerna på att bli klar med inglasning och hotellrum redan till nyår.

– Allt gick bättre än väntat, tack för det!

Hjelt hade något av ett Damoklessvärd hängande över huvudet; i de bärande hyresavtalen ingår en klausul om upphävning ifall inget byggnadsavtal träffats före utgången av maj månad. Det gäller speciellt Hotel F6 Oy som vill utvidga verksamheten med tio nya rum i gårdsbyggnadens tredje våning så fort som möjligt.

Nettoinkomsterna mer än fördubblas

Styrelsen har sålt byggprojektet och nya lån på maximalt 5,2 miljoner euro med argument om ett oundvikligt saneringsbehov och samtidigt kraftigt ökade hyresinkomster. Därtill räknar styrelsen med egen finansiering på 500 000 euro i byggprojektet. Från tidigare har Gillet lån på 350 000 euro för köpet av en lokal i gatufastigheten i januari 2018.

Den nyaste ekonomiska lönsamhetsberäkningen av amerikanska konsultbyrå Jones Lang LaSalle Inc (JLL) är daterad i maj 2019. Handelsgilletts nuvarande hyresintäkter för kontorslokaler och restauranglokaliteter på 541 000 euro per år skulle efter ombyggnaden småningom öka till 748 000 euro.

Ökningen är alltså 207 000 euro per år, eller ganska exakt lika mycket som Gillets hela verksamhet får i bidrag från fastighetsverksamheten per år. Konsultbyrå

har även räknat ut att underhållskostnaderna efter renoveringen minskar med 70 000 euro per år, vilket i sin tur innebär att Gillets nettoinkomster från fastigheterna skulle stiga från nuvarande 221 000 euro till ungefär 500 000 euro per år.

Ifall byggarbetena inte drar ut på tiden börjar hotellet betala hyra från inkommande årsskifte. Kvadratmeterhyran ligger något högre än snitthyran i Helsingfors och är högre än hyran för restauranglokaliteterna. Hyresavtalet löper på tjugosex år. Gillets investering i hotellrum och i passage från gårdsbyggnaden till hotellet vid Fabiansgatan beräknas ligga på ca 1,85 miljoner euro.

Hyrestorka i åtta månader

På innergården glasas 233 kvadratmeter in för att bli restaurangutrymme. Prislappen är 1,45 miljoner euro. Samtidigt måste restaurangens kök byggas om och moderniseras. Källaren och första och andra våningen måste saneras för 1,2 miljoner euro. Till detta kommer ytterligare planeringskostnader och reservering för ändrings- och tilläggsarbeten, tillsammans 0,9 miljoner euro. Under renoveringen står Gillet utan hyresinkomster från restaurangen i åtta månader.

Hyresavtalet med krogföretagaren sträck-

er sig till slutet av år 2026 med option på ytterligare två femårsperioder. Krogen kommer att betala en totalt sett högre hyra än tidigare trots att den får färre kvadratmeter till sitt förfogande. Handelsgillet får cirka 200 nya kvadratmeter. Jämför man, som JLL gör, de hyror Gillet uppbär med gängse kontorshyror i övriga delar av Gardesstan är nivån snäppet under medeltalet

På motsvarande sätt är restauranghyran också obetydligt lägre än motsvarande restauranghyror.

JLL har även utfört en intressant räkneövning om hur mycket Handelsgillet är värt marknadsmässigt. Fastigheten har en yta på 1 330 kvadratmeter och byggnadsytan är cirka 3 700 kvadrat. Gillet äger hela gårdsbyggnaden och 62 procent av gatufastigheten. Konsultbyråns beräkning är att Handelsgilletts andel av gatufastigheten samt tomtens och gårdsbyggnadens nuvarande skuld fria pris är 8,2 miljoner euro.

Efter investeringen, med beaktande av de nya hyrorna, skjuter egendomens värde i höjden till cirka 12,7 miljoner euro.

I början av nästa år möter en annan syn i portgången.

Foto: Peter Nordling

Inga fler kaniner här. Kasper Saari berättar att den målade trappan ersätts av bryggan till Gillet.

Hotellet väntar på att flytta in

– Vi är redo att öppna i Gillefastigheten när som helst. Ju förr vi kan slå hål i väggarna och koppla samman de två fastigheterna, dess bättre, säger Kasper Saari, vd för Hotel F6 som blir hyresgäst i fastighetens tredje våning.

Efter Handelsgillet beslut att starta byggprojektet kan Kasper Saari andas ut. Men han var knappast nervös innan. Han har varit med om att bygga upp sju hotell i staden och kan spelets regler.

När ombyggnaden av gårdsfastigheten är klar, nångång i början av nästa år får Hotel F6 10 nya rum och har därmed 76 rum med ett eftertraktat läge. Frågan om varför Hotel F6 vill utvidga kontrar Saari med ett rappt:

– Varför inte?

Han säger att hotellet gärna expanderar då en praktisk och jämförelsevis enkel möjlighet erbjuds. Fastigheten på Fabiansgatan 6 har visserligen rätt att bygga till. Men enligt Saari är det alternativet klart sämre därför att man i så fall måste bygga på höjden.

– Lösningen med Gillet är idealisk. Den är klart lönsammare än att bygga nytt. Vi kan utnyttja vår nuvarande infrastruktur. De nya rummen ligger mot en lugn innergård, vilket gästerna uppskattar, och de

märker knappast att det förflyttar sig till en annan byggnad, då vi inreder de nya lokaliteterna på samma sätt som resten av hotellet, summerar han.

Att samarbeta med grannfastigheter är redan ett vanligt sätt att expandera bland stadens hotell. Scandic Marski, Hotel Lilla Roberts, Hotel Fabian och Hotel Haven är exempel på sådana lösningar.

Bättre än hemma

Hotel F6 beskrivs som ett lyx- eller boutique-hotell. Kasper Saari är klart obekvämt med att man läser in något överdådigt i de här epiteten.

– I dag står ordet lyx för att man bor bekvämt och rymligt. Det ska vara trevligare att bo på hotellet än hemma.

Rummen på F6 är indelade i tre kategorier: standard, superior och deluxe, beroende på om de är 25, 34 eller 42 kvadratmeter stora. Samtliga är försedda med väl tilltagna badrum. Rummen på Gillet blir troligen av de två senare kategorierna.

Till de trivselhöjande faktorerna räknar Kasper Saari att hotellpersonalen tillreder frukosten inför gästerna. Mätt med hans smaklökar, serverar hotellet världens bästa karelska piroger och världens bästa ägg.

Hotellet har en bar, men inte en egentlig matrestaurang. Gästerna skulle knappast räkna till.

– Men vi samarbetar med nättjänsten

wolt.com. Via den kan våra kunder beställa mat från så gott som vilken krog som helst i stan, säger Saari.

Enligt honom förhåller gästerna sig klart positiva till arrangemanget. De har även, enligt flera mätningar, gett hotellet bästa trivselbetyget i staden.

Efterfrågan ökar

Angående beläggningsgraden säger Kasper Saari att den, liksom för den här typen av hotell i allmänhet, är högre än för huvudstadshotellen i genomsnitt. Hur hög den är vill han dock inte uppge. Enligt Statistikcentralen var den genomsnittliga beläggningsgraden 65,9 procent för hotellet i Helsingfors under årets första kvartal.

Saari bedömer att efterfrågan på hotellrum i huvudstadsregionen fortsätter att öka.

– Speciellt antalet asiatiska turister ökar, tack vare den ökade flygtrafiken. Turismen från Ryssland tilltar igen efter den nedgång som rubelrasen förorsakade för några år sedan. I Sankt Petersburgområdet, med åtta miljoner invånare, finns en stor potential. Men svenskarna kommer nu i mindre skaror då kronan tappat i värde.

Några direkta hotbilder ser Kasper Saari inte.

– Det skulle i så fall vara någon global företeelse, till exempel en naturkatastrof.

Text & foto: Peter Nordling

Skenmanövrar för 9 miljarder

Spårtrafiken upplever en renässans som Statsjärnvägarna drömt om i hundra år. Regeringen Rinne ställs kanske redan i sommar inför delikata val då topprojekten i dagens läge tillsammans kostar minst nio miljarder euro.

Två skenmanövrar har topprioritet på Trafik- och kommunikationsministeriet. **Timo Kievari**, chef för nätavdelningen bekräftar att två projektbolag har grundats för att utreda entimmetågen mellan huvudstaden och Tammerfors samt en alternativ dragning av kustbanan mellan Esbo och Salo.

På bordet ligger dessutom ett halvt dussin andra förslag. Centrumslingan i Helsingfors har en godkänd dragning, Spårjokern börjar byggas mellan Otnäs och Östra centrum och banprojektet i östra och västra Nyland upplevs som angelägna.

- Vi tar fram detaljerade förslag när regeringen beslutar om hur den vill fortskrida. Vi väntar med planerna till dess, betonar Kievari.

Men innan planeringen kan komma igång på allvar måste regeringen lösa frågan om konkurrensutsättning av spårtrafiken. Statsrådet grundade nyligen bolaget Suomen Rata Oy som ska basa

för uthyrning av lok och vagnar, fastigheter, trafiken till Baltikum samt de två projektbolagen.

Även om frågan om fri konkurrens på skenorna skulle godkännas redan i år, dröjer det minst ett decennium innan miljardprojekten på Tammerfors eller Åbo kan utnyttjas till fullo. Det finns heller inga principbeslut om hur omfattande den privata finansieringen får bli.

Text: Matts Dumell

Ny Åbobana på 2030-talet

Den alternativa dragningen för det så kallade entimmetåget mellan Esbo och Salo ska föreligga nästa år. Banavsnittet mellan Alberga och Esbo har redan planerats färdigt och byggarbetena där kan inledas omedelbart då finansieringen på kanske två miljarder euro är klar.

Frågan är hur mycket motstånd den nya, norra dragningen via Lojo till Salo väcker hos invånarna och markägarna i Esbo, Kyrkslätt, Vichtis och Lojo. Trafikministeriet uppger att planeringsarbetet för den alternativa dragningen inte blir klar förrän år 2025.

Även om banprojektet sedan får finansiering, är läggning av järnväg ingen blixtnabb procedur. Det nya avsnittet Esbo-Salo kunde tas i bruk tidigast i början av 2030-talet.

Parallellt pågår även utredningar om hur den nuvarande kustbanan till Åbo kunde förbättras med extra "omkörningsfiler". Alternativet nollplus (0+) utgår från att medelhastigheten inte stiger märkbart, men nya spår ger möjlighet att öka antalet avgångar.

Hangö-Hyvinge elektrifieras

Före midsommaren presenteras förslag om vad det kostar att elektrifiera banavsnittet Hangö-Hyvinge och att samtidigt åtgärda Finlands farligaste korsningar. Enligt Trafikledsverket skulle över hälften (28) av plankorsningarna slopas helt och hållet.

Sträckan som borde elektrifieras är 165 kilometer lång. Banan är rätt långsam och trafikerades idag av cirka tio tåg om dagen. De flesta frakterna sker från trävaru- och metallindustrier.

Trafikledsverket har preliminärt räknat med att enbart elektrifieringen kostar drygt 45 miljoner euro. Med omläggning av plankorsningar torde en mer realistisk kostnadskalkyl ligga på kanske det dubbla eller mer.

Hangö

Raseborg

Kyrkslätt

Esbo

Lojo

Vichtis

Salo

Riihimäki

Helsinki

Huvudbanan är topprankad

Finlands tre viktigaste tågbanor utgår alla från Helsingfors, västerut till Åbo, österut mot Kouvola och S:t Petersburg och norrut via Tammerfors upp till Uleåborg. Just nu förefaller det sannolikast att banavsnittet Helsingfors–Tammerfors prioriteras då statsanslagen fördelas.

Byggarbetena på Tammerfors bangård har redan inletts och planeringen av nya skenor fick miljonbelopp av riksdagen senaste höst. En väsentlig del av banprojektet är att sträckningen norrut från Helsingfors, vilken ska löpa via Kervo, och därmed fungera som snabbtåg till Helsingfors–Vanda flygstation.

Enbart snabbtåget till flygstationen har beräknats kosta 2,65 miljarder euro. Räkna sedan ytterligare ett par miljarder för ett tredje och fjärde parallellspår längs den nuvarande stambanan till Tammerfors och totalnotan stiger till kanske 4,5 miljarder.

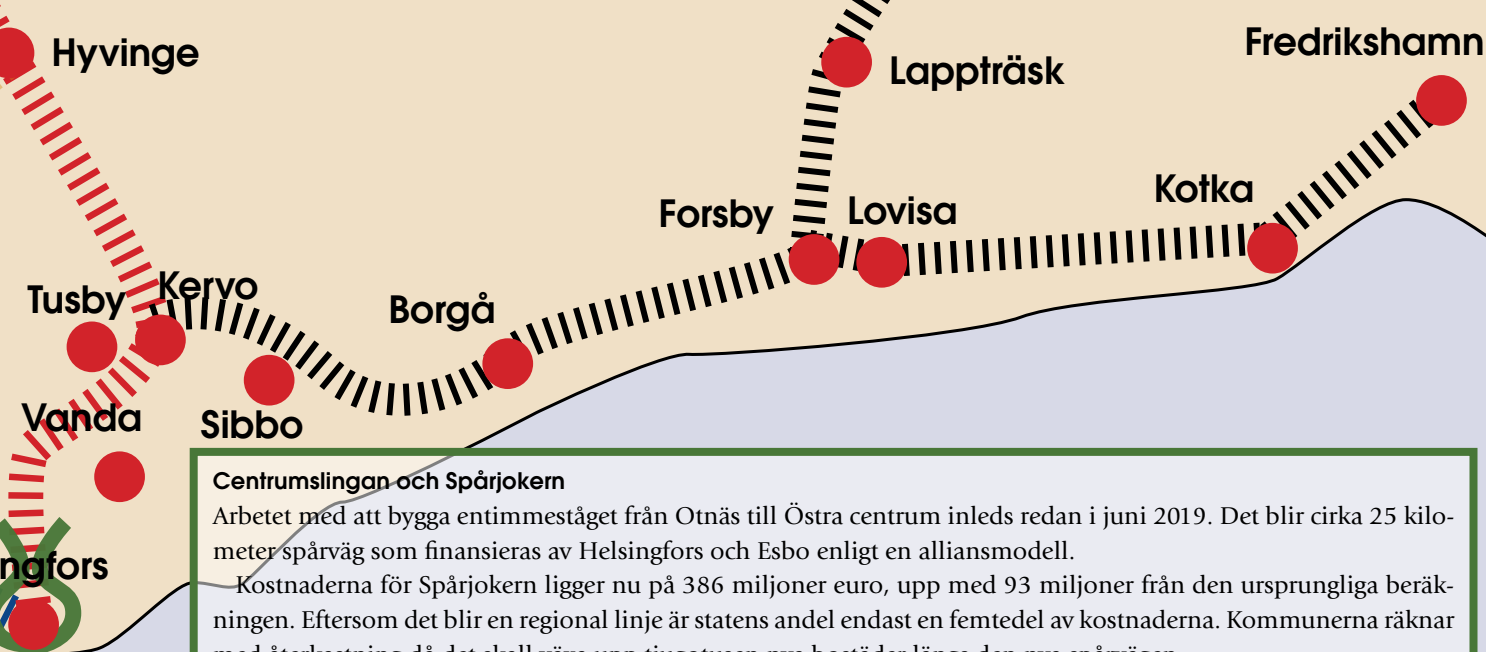
Om allt går som i Strömsö kunde den nya flygbanan tas i bruk år 2032 och sista sträckan av det fjärde parallellspåret mellan Lempäälä och Tammerfors kanske år 2040. Då beräknas färdtiden till Tammerfors krympa till en timme.

Östbanan olönsam affär

Kommunikationsministeriets utredning i början av april 2019 konstaterar att snabbtåg till Borgå och vidare mot nordost till Kouvola skulle förkorta tågresaerna. Antagligen också försnabba dem, eftersom det är fråga om ett snabbtåg. Utredningen låter lite som go´morrön yxskaft!

För politikerna i Borgå, Lovisa och Kotka har östlinjen varit angelägen, speciellt sedan den så kallade HELI-sträckningen körde på sten år 2011. Nylands (kommun-)förbund har utrett sträckningen Dickursby–Borgå, men konkluderat att banan inte skulle vara en lönsam affär.

Förutsättningen för att få ekonomi i östbanan via Borgå, Forsby, Lovisa och kanske Kotka är att den nya flygbanan till Kervo förverkligas. Och då vore det omöjligt att ta tåget direkt från Borgå till Helsingfors. Så tillsvidare är det lönsammare att åka motorväg än att bygga skenor.

Centrumslingan och Spårjokern

Arbetet med att bygga entimmeståget från Otnäs till Östra centrum inleds redan i juni 2019. Det blir cirka 25 kilometer spårväg som finansieras av Helsingfors och Esbo enligt en alliansmodell.

Kostnaderna för Spårjokern ligger nu på 386 miljoner euro, upp med 93 miljoner från den ursprungliga beräkningen. Eftersom det blir en regional linje är statens andel endast en femtedel av kostnaderna. Kommunerna räknar med återkastning då det skall växa upp tjugotusen nya bostäder längs den nya spårvägen.

Också Vanda stad hyser planer på en spårvägsförbindelse från Västerkulla till flygstationen. Kostnaden för tjuugo kilometer skenor beräknas till 300 miljoner euro.

Huvudstadens viktigaste spårvägsprojekt är emellertid den så kallade Centrumslingan, en tvåspårig, droppformad tågbanan för lokaltrafik för att avlasta centralstationen. Tågen från Böle skulle dyka under markytan vid Alphyddan och Djurgården, för att köra sex kilometer i tunnel via Hagnäs till centralstationen och därifrån via Tölö tillbaka till Böle.

Lokaltågen från Esbohället och från Vandafors kunde länkas in i centrumslingan. Trafikledsverket har godkänt dragningen år 2017. Helsingfors generalplanechef Rikhard Manninen räknar med att projektet, som viktig investering i infrastruktur, kan få EU-stöd på tjuugo procent. Eftersom budgeten idag ligger på 1,6 miljarder beräknas EU-andelen bli kanske 300 miljoner euro.

Centrumslingan är på sikt en förutsättning för att de nya entimmestågen från Tammerfors och Åbo kan tränga sig fram till Helsingfors centrum på beräknad tid, utan att hamna i fötterna på lokaltågen.

Flygande tefat på Gilleaftnar och i Gillebladet:

Medlemmar minns extrem ufo-debatt

En afton i tvär- och gränsvetenskapernas tecken. Så rubricerades Gilleaftonen den 12 april 1973 i kallelsekortet. Det var dags för den stora ufo-debatten. Ufo-entusiasterna Gösta A. Malm, som ledde kvällens panel, hade mobiliserat ett femtontal likasinnade personer som sysslade med parapsykologi och ufo-frågor. Den här gången hade också många ufomotståndare dykt upp, välförberedda med vässta klor, färdiga att ifrågasätta tvivelaktiga teorier.

På plats var också Gillemedlemmen **Georg Ugglå**, då 26 år, i vars minne den här speciella kvällen etsat sig fast:

– Det var en spännande tillställning. Där fanns fjärrskådare och ufo-skådare, och det var alldeles fullpackat, så som jag aldrig sett Gillet före det. Det här var något utöver det normala, vanligtvis är Gilleaftnarna mycket sakliga, men det här var riktiga flummerier!

Ugglå minns ändå Gilleaftonen som en av de intressantaste på 1970 och -80 talen, en afton med många spännande historier, berättade av experter som inte var medlemmar i Gillet. Själv plöjde han i sin ungdom igenom en hel del litteratur i ämnet, och före debatten hade han också läst en bok av **Gösta A. Malm**.

– Man ville ju veta om det verkligen fanns nånting där ute... Det var en stor grej! USA hade ett program som kallades Project Blue Book och det gavs ut böcker i ämnet, skrivna av flygvapnets chefer. Flera högt uppsatta personer som påstod

att de sett och upplevt nånting. Det blev liksom accepterat att tala om mystiska saker, förklarar han.

Han är inte den enda som roas av minnet av aftonen. Under lunchen för medlemmar som varit med i Gillet i minst 50 år kom flera ihåg ufo-debatten och spekulationerna, som flammade upp i början av 1970-talet, kring flygande tefat.

Stor publik, spaltutrymme men också mothugg

Mycket åsikter och känslor kring ämnet hade byggts upp också på Gillet under ett och ett halvt års tid innan det hela kulminerade i debatten våren 1973. I september 1971 hade Gösta A. Malm gästade Gillet första gången. Han höll då ett välbesökt föredrag om ufon, dels ur ett historiskt perspektiv, dels ur en teknisk synvinkel. Han visade en lång rad diabilder som bevis och lade fram fakta som tyder på att jorden är föremål för ett stigande intresse från världsrymden.

Gillebladet återgav delar av föredraget, och i numren 3 och 4/1971 kunde medlemmarna läsa de långa och utförliga artiklarna Fakta om de flygande tefaten och UFO:erna de Flygande tefaten – verklighet eller fantasi? Artiklarna avhandlar frågorna som Malm ställer: Vad är ufona? Varifrån kommer de? I vilket syfte kommer de?

Spaltutrymme gavs också åt astronomiintresserade Gillemedlemmen **K-G Fogelholm**, som i ett inlägg riktat till Bäste Broder Gösta, kritiserar ufo-teorierna. Han skriver att han tror att Gösta underskattat Gillebrödernas intellektuella standard och avslutar med slutklämmen

att han ändå erkänner att "UFO-skildringarna är ofta lika underhållande lektyr som Münchhausens fantastiska historier." Inlägget går under rubriken "UFOER finns inte".

"Strålningsoffrens" läkare uttalade sig på Gillet

Ufon var ett rykande hett ämne i hela västvärlden vid den här tidpunkten. Observationer av oidentifierade flygande objekt – oftast formade som tefat, men även som cigarrer, halvklot, ägg, trianglar eller kulor – gjordes titt som tätt i USA, på olika håll i Europa, i Norden och även i Finland. Särskilt omtalade blev fallen i Imatra, Kinnula, Pudasjärvi och Imjärvi. Här kan nämnas att läkaren som behandlade "strålningsoffren" i Imjärvi, med.lic. Pauli Kajanoja – en av tvivlarna – satt med i panelen under Gilleaftonen den 12 april 1973. Med som experter i panelen satt även representanter från Tekniska högskolan (för radioastronomi och parapsykologi) och Helsingfors universitet (för molekylbiologi).

Man kan fråga sig vad kontentan av den stora ufo-debatten blev? Gillebladets skribent som bevakade tillställningen summerar det hela med ett citat av Handelsgillets dåvarande ordförande **Ingmar Jansson**:

– Vi går härifrån lika frågande som när vi kom. Men tack för att även tvivlarna har fått komma till tals.

Text: Annika Borgström

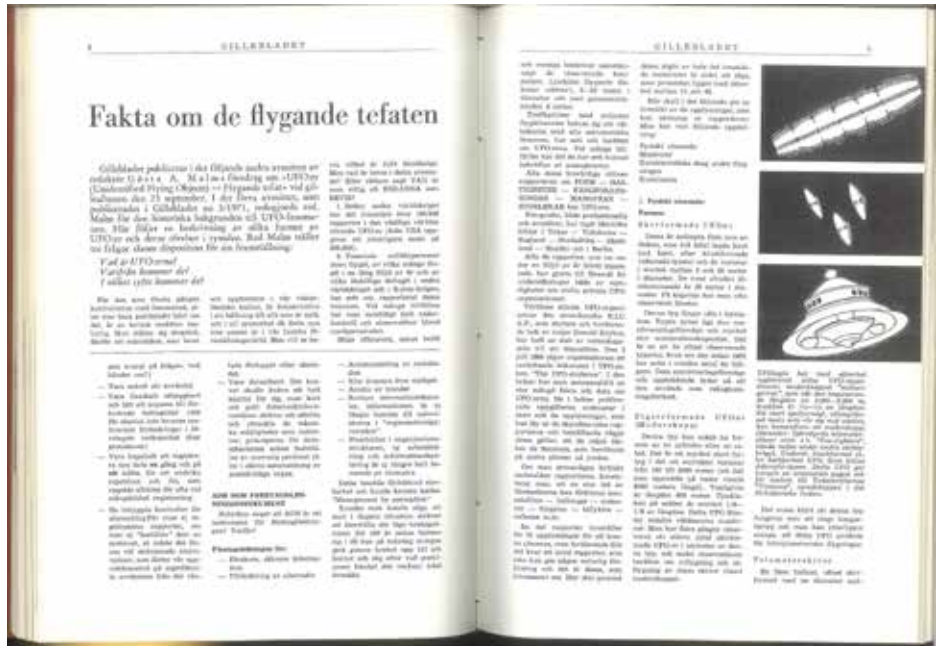
Källor: Gilleblad 3, 4/1971, Gilleblad 2/1973, Wikipedia

Fallet Imjärvi 7.1.1970

Utdrag ur artikeln "UFO-debatt med vida gränser" Gillebladet 2/1973

Läkarens vittnesmål:

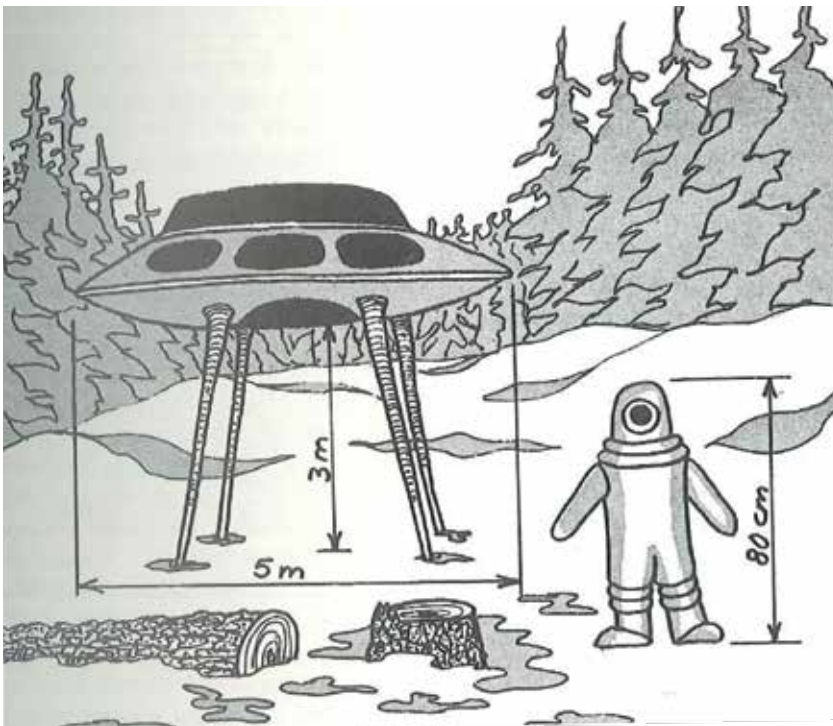
"...Männen hade uppsökt dr Kajanoja samma dag som händelsen inträffade. De berättade för läkaren, att de plötsligt sett en röd boll framför sig i terrängen. Fenomenet varade 2-3 sekunder, bollen utstrålade stark hetta och männen tyckte sig ha erhållit brännskador. Men dr Kajanoja kunde inte upptäcka minsta spår av dylika skador på männen. Då han mätte deras blodtryck befanns det vara normalt. Icke förty kunde man säga, att de befann sig i ett visst chocktillstånd. Detta tillstånd förvärrades då först den lokala tidningen, sedan huvudstadstidningarna och slutligen även tidningar i Sverige publicerade notiser om händelsen. Publiciteten gjorde männen allt ivrigare att berätta om vad de ansett sig ha varit med om. Den ena av

Imjärvi-männen torde ha varit arbetsoföret ett halvt år, synbarligen dock av den

uppståndelse som fallet väckte. Det finns sålunda även dylika faror i ufologin."

Fallet Kinnula 5.2.1971

Eftertext:

År 1990 erkände de inblandade att fallet var påhittat. Brännskadorna kom av att männen tagit i ett hett kolämbär med bara händer i berusat tillstånd. Då föddes idén att hitta på en ufo-historia som förklaring. Redaktören Mauno Ihanti vid tidningen Keskisuomalainen hjälpte till att fabulera en berättelse. Han ville ha ett scoop. Historien publicerades den 1 april.

AB

Rekonstruktionsbild av händelsen i Kinnula fredagen den 5 februari 1971. Två timmerhuggare blev vittne till ett litet "tefats" landning på snön och såg en 80 cm hög robot av människoliknande utseende närma sig dem. Med en startad motorsåg som vapen försökte den ena av männen fånga "humanoiden", men fick en elektrisk stöt och brännsår i handen. Ögonblicket därpå lyfte UFO:n med sin pilot.

Handelsgillet frågade: Är det skäl att vara orolig?

Klimatpanik versus

"Jag vill inte att ni skall vara förhoppningsfulla. Jag vill att ni drabbas av panik.

Jag vill att ni blir lika rädda som jag är varenda dag. Och jag vill att ni börjar handla som om ert hus stod i brand, för det står i ljusan låga!"

Orden är 16-åriga klimataktivisterna **Greta Thunbergs** på ekonomiforumet i Davos i januari 2019. Hon är inte den enda som jagat upp paniken under det senaste året. Regeringarnas klimatpanel IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) presenterade senaste höst en rapport enligt vilken klimatuppvärmningen måste stoppas vid 1,5 grader – men, att det tyvärr inte längre är tillräckligt för att vända trenden.

Inför Arktiska rådets möte i Rovaniemi i maj var klimatförändringen på allas läppar. Meteorologer och klimatexperter satt med pannorna i djupa veck; tre fjärdedelar av all arktisk is sades redan ha försvunnit, och i den finländska delen av Arktis har medeltemperaturen stigit med 2,3 grader.

Meteorologiska världsorganisationen WMO leds av **Petteri Taalas** som hävdar att temperaturhöjningen har fyrfaldigats i vissa av de arktiska områdena i Ryssland.

Storföretagen ryter till

Politikerna har hakat på. I december bjöd statsminister **Juha Sipilä** till klimatförändringssymposium i Ständerhuset med det sorgliga temat Finländska klimatdåd (Suomalaisia ilmastotekoja). Presidenten döpte självständighetsdagens bal till klimatförändringsbal.

I april krävde även affärsvärlden tuffare klimatpolitik. Över femtio europeiska företag, investeringsbolag och nätverk vill att EU siktar på klimatneutralitet till år 2050. Fortum, Neste, Kone och Ilmarinen hör till de finländska storbolag som önskar att EU-ledarna skall sätta klimatfrågan högst på dagordningen. Det skulle

öppna för trygghet att investera kolsnålt och hållbart, skriver företagen i sin appell.

Klimatoron har spritt sig snabbt också i media; Helsingin Sanomat har utnämnt en klimatreporter, de grönas Vihreä Lanka vill beakta klimatfrågan i allt som skrivs, också sport och handarbete.

Självklart borde ingen förhålla sig likgiltig till klimatförändringen till det varmare, men frågan är om det finns skäl att förlora nattsömmen? Eller stämmer det att en väsentlig del av uppvärmningen är en följd av fluktuationer i jordens axellutning, solens aktivitet, kosmisk strålning och andra naturvetenskapliga fenomen som regelbundet har återkommit under tidigare geologiska perioder?

Temperaturen har varit högre

Vi vet till exempel att medeltemperaturen var två-tre grader högre än idag på den tiden de första stenåldersmänniskorna slog ner bopålar vid Finska vikens kust under klimatoptimum för ungefär sjutusen år sedan. Det växte ädellövskog upp till norra Fennoskandien. Där låg stenåldersmannen på nån Esbostrand i skuggan av ekar och lindar och plirade på grönländssälur.

I vart fall är uppvärmningen ett oerhört fascinerande tema, naturvetenskapligt, historiskt och politiskt. Skeptikerna säger att uppvärmningsperioden, som inleddes på 1970-talet, är övergående och förbyts redan på 2020-talet till en ny köldperiod. Men naturligtvis är det lika sannolikt att klimatet fortsätter att bli varmare. Det vore ansvarslöst av politikerna att inte förbereda sig också på det värsta.

På kort sikt är en uppvärmning en bra utveckling för Finland, rent objektivt sett. Växtperioden blir längre, skördarna ökar, färre avlider i följsjukdomar av kyla. I naturen är värme livets skydd, kolden, Morran, dödar. Större koldioxidhalt gynnar dessutom fotosyntesen hos växter och världen blir grönnare.

Handelsgillet grillade meteorologer

Handelsgillets vårutflykt gick i år till Meteorologiska institutet i Gumtåks campus. Meteorologen beviljas årligen cirka 70 miljoner euro budgetpengar för att bland annat berätta för medborgarna hur och vad vi skall tänka om klimatförändringen. Vi frågade väderexperterna om det är skäl att oroa sig? Är det som IPCC hävdar, att all uppvärmning orsakas av människan?

Klimatforskare **Svante Henriksson** bekräftade det som vi empiriskt slutit oss till; Finland har under minst ett decennium värmts upp mer än genomsnittet globalt. Höstarna och vintrarna kommer att bli ännu mildare, molnigare och regnigare medan sommarvärmen höjs endast marginellt.

– För december månad har i genomsnitt uppmätts 4,8 grader varmare än tidigare, för augusti en ökning på endast 0,1 grad.

Temperaturskillnaderna mellan jordens poler och ekvatorn håller på att minska och det antas leda till extremväder med växlande översvämningar och ökad torka i ekvatoriala länder. För Norden är uppvärmningen i sig inte farlig, men i sydligare länder orsakar den naturkatastrofer.

– I Finland är Golfströmmens variationer avgörande för temperaturen, helt i en klass för sig, försäkrade Henriksson.

Pust, sa vi, och kände oss inte fullständigt klimatskamsna.

Havets påverknin g ett mysterium

Om man undantar augustistormen 1890 i södra Finland, har de högsta nivåerna för havsvattenstånd och stormstyrkor uppmätts under 2000-talet. Nyårsstormen Alfrida (Aapeli) 2019 piskade Vasa och Kökar med stormstyrkor på stadigt 33 m/s. Till lands har endast Dagmar år 2011 orsakat mer skador. År 2005 steg havsvattenståndet till rekordhöga två meter över det normala i Finska viken.

skeptiker

Väderspanare på Meteorologiska institutet, från vänster: Stig Nordgren, Johan Hjelt, Christian Borenus, Rolf Svanljung, Stig Hannén, Birger Mickwitz, Karl Stockmann, Sven-Olof Kullberg, Anders Tötterman, Rolf Gallen, Christian Lybeck, Clarissa Köhler, Stephan Idman, Roger Nystedt, Bengt Johansson, Svante Creutz, Bo Söderholm, Kaj Juslin, Gustaf Lindberg, Erik Gregow, FMI, Stefan Blomstedt.

– Också i Finland beror extremt väder sannolikt på att vattnen i polarområdena kontinuerligt har uppvärmts under ett halvt sekel. Detta har ett alldeles tydligt samband med allmän global uppvärmning, hävdar oceanografen och isspecialisten **Patrick Eriksson**.

Vi kan med egna ögon i videorappor-

ter och på satellitbilder se hur polarisen smälter allt snabbare och hur den kalvar enorma pulsar sötvatten i världshaven. Vi vet att smältvattnet påverkar temperaturen, men inte exakt hur.

– Världshaven är nyckeln till klimatförändringen. Men vi meteorologer och klimatforskare förstår inte ännu

riktigt hur vädrets viktigaste påverkare egentligen fungerar. Världens mäktigaste väderfenomen El Niño i Stilla oceanen och Golfströmmen i Nordatlanten är klimatologins stora ouppklarade mysterier.

Text: Matts Dumell

Foto: Niclas Köhler

Den som önskar läsa mer om klimatskeptikernas argument rekommenderas journalisten **Matti Virtanens** färskare bok *Ilmastopaniikki*, med underrubriken *Hoito-opas*, Docendo 2019. Virtanen kör med utförlig data om naturens egna klimatförändringar

som antas vara cykliska och bero på solaktivitet och jordens rotation.

En helt annan infallsvinkel ger författaren David Wallace-Wells i *The Uninhabitable Earth*, 2019, som finns åtminstone på engelska. Verket har höjts till skyarna av ledande engelska och amerikanska

dagstidningar. Boken analyserar hur människan har lekt rövare i naturen, förnekat sitt ansvar och nu kan ställas inför naturens egen hämnd, en levande mardröm.

MD

Vet du vad du äter

Både mat och drycker innehåller ofta tillsatserna. Graden av dem varierar. En del av dem är nödvändiga för att produkten ska hålla tillräckligt länge, en del är ofarliga, andra används endast för att ge en

Så håller du koll på tillsatserna i maten

Livsmedlen innehåller allt flera beståndsdelar som gör att de håller längre, smakar mera och ser bättre ut. Men vad och hur ska vi äta för att det ska vara hälsosamt?

Under de senaste 50 åren har matvanorna förändrats drastiskt. Kylteknologin har

betytt att varorna håller längre och de kan transporteras längre vägar. Valfärden

i västvärlden har ökat kraftigt samtidigt som fritiden minskat. Det har lett till ett ökat utbud av råvaror från både nära och fjärran, men även en stark tillväxt i halvfabrikat och färdigmat. Då många dessutom föredrar så kallade lättprodukter,

och dricker?

extra smaksnärt eller för att varan ska tilltala köparen visuellt. Gillebladet röjer i tillsatsdjungeln på detta och nästa uppslag.

produkter, som bland annat innehåller mindre fett och socker, har användande av tillsatssämnen i mat ökat kraftigt.

Livsmedelstillsatser är enligt Livsmedelsverket "ämnen som i allmänhet inte konsumeras som egentliga livsmedel utan som avsiktligt tillförts i livsmedel för ett tekniskt ändamål, såsom för att säkerställa livsmedelns hållbarhet".

Ett tillsatsämne för livsmedel måste vara godkänt av EU och ha ett E-nummer, namnet eller numret måste anges på livsmedlets etikett.

Så här långt är allt bra. Tillsatssämnen som tillförs för att förhindra livsmedel från att bli kontaminerade av skadliga mikrober är bra, och det är viktigt att de används för att säkerställa konsumentens hälsa, men då de används i syfte att manipulera smak och konsistens börjar vi vara på farliga vatten.

Var misstänksam!

Om produkten har en påfallande lång innehållsförteckning, trots att den kanske är relativt enkel, till exempel glass, yoghurt och påläggsskinka, lönar det sig

att läsa listan på tillsatssämnen noggrant. Tyvärr betyder det att man måste ha en viss baskunskap om dessa ämnen, men är man intresserad finns det mycket information på nätet. Listan på E-nummerade produkter är definitivt värd att bekanta sig med.

Att göra lättprodukter kan vara krävande då en minskning av till exempel socker och fetter även reducerar smakämnen. Fettet ersätts ofta med ett eller flera ämnen som ska ge en tjockare konsistens. De flesta av dem är harmlösa, men i större mängder kan de göra att produkten inte alls är hälsosammare.

Ett annat problem är att mindre socker innebär att man minskar den goda smaken. Detta kompenseras ofta av alternativa och mindre kaloririka sötningsmedel. I små mängder är det okej, men konsumerar man mycket av dem kan de påverka hälsan negativt. Ett sätt att vilseleda konsumenten är att använda många olika benämningar på socker, till exempel laktos, fruktos, honung och raffinerade sockerbeter. Genom att fördela sockret på olika komponenter nämns de längre ner

i produktlistan. Skulle man addera alla dessa och bara kalla dem socker skulle de vara betydligt högre upp på listan.

Alla tillsatser är inte farliga

Ovanstående är bara ett lätt skrap på ytan och för att kunna "leva i djungeln av påverkningar" hjälper ingenting annat än att själv ta reda på så mycket som möjligt och inte tro på alla påståenden. Dessutom bör man komma ihåg att det inte är illa med information och tillsatser, men man måste se skillnaden mellan fåren och vargarna!

Min rekommendation är att så långt som möjligt laga maten av naturliga råvaror enligt säsong och att undvika färdiga processade produkter. Om du vill minska fettintaget, ät hellre mindre fett i stället för att ersätta det med något annat. Sockermängden kan man bra minska om man använder färska naturliga råvaror med mycket naturlig smak.

Och framförallt, ta allt med en nypa salt!

Text & foto: Ben Wiberg

Köpmannen vet allt om dig

Vi kan välja mat från så gott som hela världen. Vi kan köpa frukter och grönsaker mitt i vintern, och vill vi äta thailändskt är utbudet stort på både råvaror och färdiglagad mat. Men vad är det som egentligen får oss att bestämma vad vi vill äta och vem styr vårt köpbeteende? Hur mycket påverkas vi av medier och köpmän som vill locka oss till ett visst beteende. Blir vi lurade?

De flesta har minst ett kundkort till någon livsmedelskedja. Kundkortet ger fördelar, till exempel bonus och specialerbjudanden. För affärskedjan är kortets viktigaste uppgift att samla information om vårt

köpbeteende. Det är bra att affärerna kan följa med vårt beteende, så att de möjliggör bra kan matcha sitt utbud med våra köpvanor, men det ger också stora möjligheter till att manipulera vårt beteende.

Affärskedjorna följer noga med hur varornas placering påverkar vårt köpbeteende. De dyrare varianterna finns på ögonhöjd, medan de billigare finns på golvnivå. Godis, tidningar och andra varor, som vi lockas att köpa som impulsköp, finns nära kassorna. Produkter som vi normalt alltid köper, såsom mjölkvaror, bröd och drickor finns längst bort i affären för att locka oss att gå så långt som möjligt i affären så att sannolikheten för impulsköp ska öka.

Offer för reklam och propaganda

Den enklaste formen av matreklam är att erbjuda några produkter till ett lågt pris. Försäljaren hoppas att vi, när vi, kommer för att köpa vår lax eller filé till specialpris, också köper allt annat vi behöver (och lite till) samtidigt. På det sättet får säljaren det tackningsbidrag han räknat med. Butikernas erbjudanden har en mycket stor inverkan på vad vi bestämmer oss för att äta.

Livsmedelsindustrin och dess intresseorganisationer investerar stora pengar för att påverka hur vi tänker och ser på livsmedel. Propagandan kan vara väldigt aggressiv och rentav suspekt eller missvisande. Som exempel kan man nämna produkter som i marknadsföringen påstås vara "kliniskt testade". Det är i och för sig intressant information, men det skulle vara trevligt att veta vad resultatet av testet var!

Ett annat vanligt påstående, utan hänvisning till fakta, är att finskt kött är renast i världen. Det skulle vara trevligt om det vore så, men utan faktabaserad data, är detta tyvärr inte fallet, långt ifrån!

Tvivelaktiga påståenden

Andra starkt känslomässiga påverkningsmetoder är nationalistiska värderingar: "Köp alltid inhemskt", är en uppmaning som många vill följa. Inget fel i det, men när det gäller kvalitetskriterier är det mycket viktigare HUR produkten är producerad än VAR den är producerad.

Det är inte nödvändigtvis mera ekologiskt att konsumera en tomat som är odlad mitt i vintern i växthus som har konstbelysning och måste värmas 50 grader över ytttemperaturen än att äta tomater som vuxit i naturligt solljus, men måste fraktas långa vägar.

Bär är också ett intressant exempel på hur man vill påverka genom att påstå att utländska bär utgör en hälsorisk om de inte kokas. En orsak till kontaminering av fritt växande bär är djuravföring. Råkar vi äta ett blåbär som träffats av fågelavföring kan vi få till exempel salmonella. Det är dålig tur, men sannolikheten för detta är inte mindre om bären är inhemska, fåglarna skiter även över finska skogar.

Text: Ben Wiberg

Det visste du inte om vin

När man saluför en produkt med en högre alkoholhalt än 1,2 procent behövs ingen varudeklaration. Öl, cider, alkoholisk vin och sprit innehåller därför många ämnen som konsumenten inte har en aning om.

Vin- och spritbranschen styrs av starka makter som lyckats lobba inom EU och fått dispens med att uppge alla tillsatser, fränsett sulfit, eller svaveldioxid (om mängden överstiger 10 mg/liter).

Okej att mörka

Vid tillverkning av vin får producenterna, enligt EUs direktiv, använda inte mindre

än 63 så kallade processhjälpmedel. I EUs förordning 203/2012 kan man läsa att 45 tillsatser (se nedan) är tillåtna vid tillverkning av ekologiskt vin. Vad vin egentligen är, förutom den jästa musten av vindruva, behöver man alltså inte uppge.

På en burk öl med en alkoholhalt på 4,5 procent står det till exempel under ingredienser: vatten, korn, humle. Detta trots

FOTO: PONDS

Mera uppseendeväckande är de tillsatser som man kan finna i en del så kallade skräddarsydda lådviner på 2 och 3 liter. Vissa producenter använder en mängd olika essenser, smakämnen, socker och syror för att piffa upp vinet och ge det en speciell karaktär som passar ett visst land och en viss målgrupp.

Alkos ansvar begränsat

Är man medveten om detta på Alko?

– Vi försöker hitta produkter som matchar konsumenternas önskemål och behov och vi söker alltid hög kvalitet och prisvärdhet, säger **Ilari Ceder**, chef för Alkos samhällsrelationer, och betonar att företaget alltid följer gällande lagstiftning.

I Europa förbättrar man ofta vinets syra genom att tillsätta vinsyra, vilket är tillåtet. I Australien använder man även citronsyra, svavelsyra och fosforsyra, vilka är förbjudna i Europa. Om vinet råkar bli för syrligt tillsätter man kalk. Ett annat vanligt sätt att manipulera är att ge vinet en ekton. Att jäsa och lagra vin i ekfat är en långsam och dyr process. Mycket snabbara och billigare är att använda ekessens, ekstavar, ekchips, eller ekspån. Rostar man ekstavarna ger de också vinet en mer gyllene färg. Till exempel en Chardonnay kan smaka som om vinet hade legat flera månader på nya ekfat, en effekt man även eftersträvar med röda viner.

– När det gäller alkoholprodukter, som härstammar från EU-länder, ansvarar producenten för såväl innehållet som att etiketten innehåller vederbörlig information. När det gäller produkter, som kommer från länder utanför EU, ansvarar Alko för att etiketten har korrekt information. Alko säkerställer att produkterna inte är skadliga, säger Ilari Ceder.

På frågan om när en fullständig innehållsdeklaration kommer att finnas på alla alkoholhaltiga drycker svarar han att det är en svår och stor fråga.

– Det vore bra om konsumenten fick information om innehållet, men frågan kräver EU-beslut. Alko uppmanar redan nu internationellt alla producenter att ge mer produktinformation. Vi vill ge så mycket information som möjligt. Därför arbetar vi för mer transparens inom vinindustrin, säger Ilari Ceder.

Text: Kim Björkwall

att listan borde vara klart längre. Ölet innehåller nämligen också koldioxid, antioxidationsmedel, konserveringsmedel och mycket annat.

Som en jämförelse kan man på en burk Schweppes Bitter Lemon under rubriken ingredienser läsa: vatten, socker, citronjuice och -extrakt av koncentrat (3%), koldioxid, syra: E330, naturliga aromer, konserveringsmedel E202, modifierad stärkelse E1450, antioxidationsmedel E300, stabiliseringsmedel E445 och E444. Arom: Kinin.

Tillåtna tillsatser i vin

- Perlit (vulkaniskt glasmaterial), cellulosa och kiselgur, som används vid centrifugering och filtrering.

- Kväve, koldioxid och argon (livsmedelsgas) för att skapa en inert atmosfär så att produkten inte oxiderar.

- Diammoniumfosfat (jästnäring), tiaminhydroklorid, ammonium- och tiaminsalter (E442, E517, för att gynna uppkomsten av jäst) samt svaveldioxid (konserveringsmedel), kaliumbisulfat eller kaliummetabisulfat (antioxidant).

- Vid klarning av vinet får gelatin, husbloss, äggvita, äggalbumin (härlett från äggvita), kasein (mjölkprotein), tanniner, kaliumkaseinat (proteinprodukt från mjölkäggvita), kiseldioxid (E551 klumpförebyggande), bentonit (geologiskt material) och pektolytiska enzymer (protein) användas.

- För att höja syran i vinet får mjölksyra (beståndsdel i jästa frukter) och L (+)-vinsyra (finns naturligt i vindruvan, antioxidant) användas. För avsyrnning får samma L (+)-vinsyra samt kalciumkarbonat (kolsyrad kalk), neutralt kaliumtartrat (neutralt vinsyrat kali) samt kaliumkarbonat (pottaska) användas.

- Kåda från aleppotal (vid tillverkning av Retsina), mjölksyrabakterier, L-askorbinsyra, kvävgas, koldioxid, vinsyra, tanniner, metavinsyra, gummi arabicum (förtjocknings- och stabiliseringsämne) kaliumbitartrat (stabilisator), kopparcitrat och kopparsulfat (för att avlägsna oönskad lukt eller smak i ett vin). Dessa är dock förbjudna i ekologiska viner sedan år 2015.

- Bitar av ek, kaliumalginat (E404 förtjockningsmedel) samt kalciumsulfat (E516, surhetsreglerande).

KB

Källor; Alko, Systembolaget (webbplats), Château Vadå (Ordfront) M-E Nilsson, Wikipedia.

Roger Köhler

Hållbarhet kan bära längre

Om vi satsar på placeringar som gynnas av så kallade megatrender, trender i samhället och ekonomin, trender som är längre än en vanlig konjunkturcykel, ökar vi chansen till att hitta långsiktiga kursvinnare och minskar riskerna inklusive överraskningsmomenten.

Om vi dessutom hittar placeringsobjekt, som matchar flera megatrender, är chansen till god avkastning och en lägre marknadsrisk ännu större.

Urbanisering, digitalisering, åldrande befolkning, hälsa, automation är alla exempel på megatrender som gynnar och har gynnat vissa sektorer och bolag under de senaste åren.

Tryckta tidningar och tidskrifter, konsumentvaror och detaljhandel, liksom flygbranschen, är däremot exempel på branscher som varit och är utsatta för trendutmaningar. Dem är det skäl att se upp med.

Gröna värden

Hållbarhet och klimatförändring är det

stora samhälleliga samtalsämnet i nästan hela världen. Oron för klimatpåverkningar och miljökonsekvenser växer dag för dag.

Hållbarhet är en megatrend som allt oftare dyker upp också i placeringssammanhang.

Till en början var hållbart placerande mer av etisk och världsförbättrande karaktär. Numera har hållbarheten en ideologisk och en praktisk dimension. Man funderar över hur man kan bidra till en hållbarare värld genom att hitta bra investeringsmöjligheter och bolag som är kopplade till miljöförändringen.

I dag kan du placera hållbart både i fonder och enskilda aktier. Hållbara fonder placerar i företag, som utvecklar eller använder teknologier och metoder för att begränsa utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser. Miljövänlig energi och energieffektivitet är därför ofta de gröna fondernas fokusområden.

Ett strålande exempel på en enskild aktie, som lyckats både miljö- och af-

färsmässigt, är Neste. Företaget är stort på förnybara bränslen. De första tio åren var svåra när marknaden inte var redo, men under de fem senaste åren har aktiekursen femfaldigats! Omvänt finns det börsbolag som inte har lyckats göra genombrott med sina innovationer och affärsmodeller.

I dag gäller hållbarheten i placeringsvärlden inte bara aktier och fonder. Även ränteförvaltare fokuserar på hållbarhetsaspekter vid sina utvärderingar och analyser.

Eliminerar inte risken

Hållbart placerande kan alltså vara ett bra sätt att verka i enlighet med sina egna värderingar och sin egen etik, bidra till att motverka klimatförändringarna och sist men inte minst, uppnå en förväntad avkastning.

Men till slut ett varningens ord. Även i hållbara placeringar ingår de sedvanliga riskerna som är förknippade med placeringar. Risk och avkastningsförväntning tenderar att korrelera. Allt är inte grönt som grönskar.

Annika Hällsten
Kulturreporter
på Hufvudstadsbladet

Biografins vackra jag

För många år sedan läste jag dels **Ingrid Bergmans** memoarer, skrivna av henne själv i samarbete med **Alan Burgess**, dels **Arthur Millers** biografi över den glamorösa Bergman. I den ena boken framställdes Ingrid Bergman som en närmast ofelbar gudinna, orättvist behandlad de gånger hon fick negativ publicitet. I den andra lyftes sidor som Bergman själv inte ville tala om, fram.

Behöver jag säga vilken av de två böckerna som var mera fängslande, för den som var intresserad av en komplex bild av en av Sveriges internationellt sett största stjärnor?

Knepigt skriva om sig själv

Memoarer är knepiga eftersom de som skriver om sig själva tenderar att tycka att de är förträffligare än de i verkligheten är. Man glömmer misstagen och förstorar förtjänsterna.

Men allt självbiografiskt skrivande behöver inte vara tänkt för publicering för en stor läsande allmänhet.

"Att skriva om sitt liv är att framkalla minnen, tankar och insikter", skriver **Merete Mazzarella** i essän *Därför borde även du skriva dina memoarer*, publicerad i Svenska Dagbladet i april i år.

Merete Mazzarella uppmanar alltså alla att skriva om sina liv, dels därför att det självbiografiska skrivandet är terapeutiskt, dels därför att skrivandet ger oss tillfälle att berätta om oss själva för barn och barnbarn.

En riktigt läsvärd biografi kräver inblickar i privatlivet för att vi som läsare ska förstå oss på människan.

Statsmän brukar gilla att skryta med sig själva, för att inte tala om före detta finländska politiker. Av någon anledning är det i Finland vanligt att ex-politiker skriver sina memoarer som mestadels formar sig till upprepningar av deras egna politiska förtjänster.

"Det händer sällan, praktiskt taget aldrig, att offentliga personer torgför sitt privatliv", skriver **Jörn Donner** i sin färska bok

Jörn Sista striden. I motsats till det stora flertalet skonar Jörn Donner inte sig själv. I boken dokumenterar han åldrandets förnedrande sidor (inkontinens, svimmingsattacker, livsleda), men också sina tillkortakommanden, bland annat som politiker. Privatlivet skymtar hela tiden.

En av de internationella politiker som förärats ett stort antal biografier är **Winston Churchill**. Man framhäver gärna hans förmåga att ingjuta mod i de krigsdrabbade brittena, hans alkoholkonsumtion och hans fäbless för att bada. Men familjen, hustrun och de tre barnen, glöms ofta bort.

Sonia Purnells biografi över Clementine Churchill beskriver dels det stöd fru Churchill var för sin make, dels Winston Churchill ur hennes synvinkel. Fram träder då bilden av en man som inte ägnade familjelivet mycket tid under sina aktiva år, men som var otroligt beroende av sin älskade Clemmie.

Finlandssvensk tradition

I Svenskfinland har vi en gammal tradition av att gärna skriva om oss själva. Men i fjol kom tre fina biografier som jag uppmanar alla att läsa. **Tuva Korsström** skriver om sin begåvade men psykiskt sjuka mamma, författaren **Mirja Tuominen**. **Emelie Enckell** skriver om sin mamma **Dagny Enckell** och hennes liv, först med en possessiv mormor, och sedan med litteraturprofessorn **Olof Enckell**. Och **Fredrik Hertzberg** skriver om den mytiske författaren **Gunnar Björling**.

Konstnären **Ellen Thesleff** är högaktuell med den fina utställningen på konstmuseet HAM, och i augusti kommer äntligen den svenskspråkiga utgåvan av **Hanna-Reetta Schrecks** biografi *Jag målar som en gud – Ellen Thesleffs liv och konst*.

På kommande senare höst är en biografi över den åländske affärsmannen och konstsamlaren **Anders Wiklöf**, skriven av **Staffan Bruun**, vars självbiografiska bok *Mitt liv på HBL* blev en bästsäljare hösten 2018.

Snart återstår bara minnet av Cantina West.

Cantina West till historien

Årets häftigaste begravning. Ungefär så beskriver restaurang Cantina West sitt nedläggningsparty i mitten av juni. Därmed läggs ytterligare en Helsingfors- och Gillekrog till historien. Men samma krögare kommer igen nästa år. Konceptet blir nytt, namnet blir nytt, allt blir nytt.

Legendariska Cantina West läggs definitivt i gropen den 16 juni. Det är dels en följd av att Gillefastigheten renoveras och byggs om, dels av att det nästan 30-åriga konceptet helt enkelt kommit till vägs ände. Kön till landets första tex-mex-restaurang är inte längre tiotals meter lång, såsom under kvällarna på 1990-talet.

Den tre dagar långa begravningen, marknadsförs som ett veritabelt hålligång med brölrande rock och tjutande tequilaflickor.

Joonas Keskinen, direktör för fältfunktionerna och Senior Partner i Ravintola-kolmio-koncernen, som äger Cantina

West, är nöjd över Gillets beslut att bygga om restauranglokaliteterna.

– Nu utvecklas lokaliteterna med beaktande av framtida behov, säger han.

Hur Cantinas efterföljare ser ut vill han inte ännu spekulera i. Det enda, som strax före gravölet står klart, är att det blir en fullständigt annorlunda krog med ett nytt varumärke.

– Vi berättar om det nya konceptet då tidpunkten är den rätta och då vi är säkra på öppningstidpunkten.

Cantina West öppnade den 10 oktober år 1990. Idémakare var restauratören **Mag-nus Lundström** och **Sakke Järvenpää**, förgrundsgestalt i rockbanden Sleepy Sleepers och Leningrad Cowboys. Inspiration till den mexikanska restaurangstilen samlade de på den amerikanska västkusten.

Text & foto: Peter Nordling

Historieklubben diskuterade Bobrikov

Historieklubben höll sitt maj möte under rubriken "Mordet på Bobrikov, Rysslands förryskningssträvanden av Finland". **Henrik Aminoff** skötte inledningen och efter de intensiva gruppdiskussionerna också sammandraget.

Nikolaj Bobrikov, generalguvernör över Finland, strävade efter att avsluta landets autonomi och integrera Finland som en landsdel av Ryssland. Det skapade naturligtvis motstånd hos aktiva finländare, med resultatet att **Eugen Schauman** mördade Bobrikov den 16 juni 1904 som tog sitt liv genast efter mordet.

Ryssland var vid den här tidpunkten i krig med Japan, och speciellt intressant var att Bobrikov i själva verket inte heller var omtyckt av ryska ämbetsmän i Sankt Petersburg. Därför skapade mordet i Ryssland inte krav på större hämndåtgärder.

Ryssland förlorade kriget mot Japan i september 1905 och samtidigt uppstod stora demonstrationer i Ryssland, speciellt i Sankt Petersburg där en storstrejk ledde till att tsaren och de ledande i Ryssland måste ge politiska eftergifter till folket. För Finland betydde det att förtrycket temporärt upphörde och att landet fick rätt att år 1906 bilda den demokratiska medborgerliga riksdag som vi idag har. Endast Nya Zeeland var före Finland på den här punkten.

Men en ny förtryckperiod började 1908, och när första världskriget bröt ut i slutet av juli 1914 var alla våra rättigheter i praktiken indragna med undantag av det egna medborgarskapet.

Trettiosex medlemmar deltog i diskussionen.

Historieklubben, som grundades 9 oktober senaste år, har nu 71 medlemmar.

Text: Kaj Nordström

Biljarden drog medlemmar också för 50 år sedan

I början av maj tilldelades nio gillebröder Handelsgilletts guldmärke för 50 års medlemskap. Från vänster: Sven-Erik Krogius, Christer Hill, Gunnar Stenvall, Nils Ilmoni, Timo Eränen, Georg Joachim Uggla, Klas Weber, Sven Liljeström och Stig Hannén.

Gilleordförande Johan Hjelt delade ut märkena i samband med en lunch. Ytterligare 10 bröder hade fått 50 år fullt men kunde inte delta i lunchen. Björn Backman, Per-Åke Eriksson, Berndt A. Guvénius, Wolf Gerhard Heiseler, Rolf E. Jansson, Juhani Mikkolanniemi, Hans R. Näsman, Henri Oiling, Henrik J. Westerlund, och Torbjörn Wiik har fått sina märken per post.

Flera av dem som deltog i lunchen berättade att de anslöt sig till föreningen för att få spela biljard och dricka gott och förmånligt öl. Allt var inte annorlunda förr.

Siktat på höstkonsert

Samarbetsföreningen Frihetsbröderna r.f. avslutade sin vårtermin med en välbesökt konsert i Brages sal den 13.4. Konserten hade titeln Vår resa till Lycksalighetens ö. Under ledning av dirigent Jan C. Westerlund bjöds på klassiska vårsånger varvade med skandinavisk och internationell repertoar.

På höstterminens program står en konsert som ges i oktober i samarbete med Sibbo Sångarbröder. Frihetsbrödernas traditionella julkonsert i Brändö kyrka är lördagen den 14.12. Lucia med följe medverkar.

Text: Christian Holmqvist

Lev längre med Ylppös sup

Efter att Gillebroder Rolf Svanljung för ca 10 år sedan berättade om att hans då 97- (nu 107-) åriga svärmor intog arkiater Arvo Ylppös (blev 104 år) sup varje morgon har min kära hustru Pirjo och jag tagit en varje morgon. Receptet är enkelt;

- 2 (hela) ägg
- saften av 2 stora, eller 3 små, citroner
- 2 dl honung
- 2 dl Jaloviina (urspr. konjak)

Blanda saften av citronerna med äggen. Låt blandningen stå i kylskåp över natten. Sila den och buteljera. Om din honung inte rinner, värm den några sekunder i mikron. Håll den i flaskan och skaka. Håll till sist i Jaloviinan och skaka igen. Förvaras i kylskåp.

Avnjut sedan en liten (2 cl) tuting varje morgon, på tom mage, och känn hur härligt livet är och se fram emot många, långa år!

Kim Björkwall

Sommartider

Kansliet har semesterstängt från midsommar till början av augusti. Från och med den 1 augusti är kansliet som vanligt öppet klockan 9.00–14.00 med telefontid klockan 9.30–11.30. Kansliets nummer är 09 669 798.

Från och med den 15 juni finns ingen personal i klubbbrummet. Klubbbrummet är stängt under den tid gårdsbyggnaden renoveras och byggs om, det vill säga från sommaren till början av nästa år. Aktuell information finner du på handelsgillet.fi.

Sista festen

Räkfrossan den 23 maj blev den sista Gilletillställningen i Donatorn. Festen, som var utsåld, samlade 85 personer, gillebröder och damer, för att avnjuta färska räkor i gott samkväm. Därmed avslutades ytterligare ett kapitel i Gillets historia.

Festdeltagarna åt inte mindre än 46 kilogram färska norska räkor.

På bilden:

Muck Stenius, Bo Söderholm, Annika Gerkman, Morris Stejskal, Marina Stejskal, Bengt Johansson, Harriet Söderholm och Kristian Stenius.

Text och foto: Kim Björkwall

Program med nya förtecken

Det blir Gilleaftnar och tisdagsluncher också under höstterminen, trots att Gillet lever i exil till följd av byggnadsprojekten. Verksamhetsutskottet har tagit vara på tillfället och serverar ett mångsidigt program med delvis nya förtecken. Datumen är spikade, men programmet för några torsdagar klarnar senare. Preliminärt ser höstens program ut så här:

- torsdagen den 5.9 besök på Helsingfors observatorium med guidad tur följt av middag i byggnaden
- torsdagen den 12.9 företagsbesök på Kemira på Sundholmen, presentation på finska
- torsdagen den 19.9 Gilleafton på Hanken i Futurum
- torsdagen den 26.9 planerat företagsbesök
- torsdagen den 3.10 företagsbesök på Marino med efterföljande middag på Wanha Mylly
- onsdagen den 9.10 Svenska Teatern, The Play that goes Wrong
- torsdagen den 17.10 Gilleafton i Glaspalatset, Palmusali
- torsdagen den 24.10 företagsbesök på Planmeca i Hertonäs (TBC)
- torsdagen den 31.10 företagsbesök på Alko
- torsdagen den 7.11 Gilleafton Glaspalatset, Palmusali
- torsdagen den 14.11 företagsbesök
- torsdagen den 21.11 Glaspalatset, Palmusali
- torsdagen den 28.11 Valmöte på Hanken i Futurum

Det kompletta programmet meddelas som vanligt månatligen i Gilleinfo och på handelsgillet.fi.

Tisdagsluncher har bokats på Föreningen Brage, Kaserngatan 28, för en tisdag per månad: 17.9, 15.10 och 19.11.

De klubbar som inte ännu vet var de ska verka under hösten kan kontakta Svenska folkskolans vänner eller Föreningen Brage. Kontaktuppgifter till dessa hittas på Gillets hemsida.

Norden och EU är diskussionsämnen för Handelsgillet's Ekonomiska Samfundets och Hankens aktualitetsseminarium i höst. Seminariet kan ses som en fortsättning på fjol-årets. Då var temat Norden.

Seminariet hålls den 5 november klockan 14.00–20.00 i Hankens festsal.

Nya medlemmar

Styrelsen har antagit följande nya medlemmar till Handelsgillet:

Anders Brink, Axel Cedercreutz, Magnus Forsman, Kai Gulin, Pekka Halme, Toni Kallio, Toste Karlsson, Kjell Kullberg, Staffan Leijon, Patrick Nysten, Georg Wallgren och Lasse Wikström.

Har du redan gillat Gillet på Facebook?

Har du flyttat?

Meddela din nya adress: telefon 09 669 798 eller info@handelsgillet.fi

HANDELSGILLET GRATULERAR

Näsman Hans R.,
övermaskinmästare
80 år 4 juli

Oey Sebastian,
generalsekreterare
30 år 10 juli

Aminoff Thomas,
styr.ordf., friherre
60 år 15 juli

Weber Theodor, med.kir.dr.
80 år 24 juli

Fri Börje, hortonom
70 år 25 juli

Stenbäck Guy, DE, kommerseråd
95 år 27 juli

Pousár Ralf, ing.
80 år 31 juli

Bergström Sixten, ing.
75 år 7 augusti

Lindholm Thomas, pens.
70 år 7 augusti

Lönnqvist Magnus, EM
60 år 15 augusti

Mattsson Arno, pens.
75 år 21 augusti

Ringell Åke, merkonom
90 år 31 augusti

Sundt Paul, Project Manager, DI
50 år 7 september

Lundström Henrik, DE
85 år 16 september

Mehlem Peter, DE
70 år 22 september

Packalen Fred, DE
75 år 27 september

Hoverfält Olof, DI
40 år 27 september

Sugen på kräftor?

Gillet's kräftskiva hålls i år på Brändö Seglare. Tidpunkten är den 20 augusti klockan 18.00. Transport ordnas från Kaserngatan. Närmare information och anmälan, som öppnar den 10 juni, på handelsgillet.fi.

Posti Green

Restauranger

Restaurang Cantina West
www.cantinawest.fi

Festkläder

**Frackar i olika material,
nu också ylle!**

Kontakta Br Charles Elmgren
info@formtex.fi eller 0400 440 899

formtex.fi

Byggföretag

Nikkilän Huolto Oy
tfn 0400 202 090

Ventilation

Robovent Kb
tfn 044-5606087
roboventdick@ymail.com

Parkett

Parkett G Lytz
tfn 09-66 11 44

Takarbeten

Solvikin Kattohuolto Oy
erik.ettala@solvikinkattohuolto.fi
tfn 040 579 819

Begravningsbyråer

Helsingin Hautaushuolto
Tfn 09 700 24 81

Havets delikatesser

Frisch Haus Finland Oy
www.ayriaistukku.fi

Advokatbyråer

Rehn & Co Ab
Gillebroder Olof Rehn
tfn 09 668 9650
www.rehnco.fi

Annonser

bo.gerkman@tilinurkka.fi